

Народна банка на Република Северна Македонија Дирекција за статистика

Скопје, 31 декември 2019 година

Соопштение за печат

Позначајни промени кај надворешниот долг, надворешните побарувања и меѓународната инвестициска позиција: трет квартал 2019 година

На крајот на третиот квартал од 2019 година **брото надворешниот долг** изнесува 8.575 милиони евра и забележа квартално зголемување од 241 милион евра. **Бруто надворешните побарувања** забележаа раст од 230 милиони евра и изнесуваат 5.907 милиони евра. Поголемото квартално зголемување на обврските во однос на побарувањата доведе до зголемување на **нето надворешниот долг** за 11 милиони евра, со што на крајот на септември 2019 година тој изнесува 2.668 милиони евра. Притоа, зголемувањето на нето надворешниот долг во третиот квартал произлегува од зголемувањето на приватниот нето-долг за 198 милиони евра, во услови на намалување на јавниот нето-долг за 187 милиони евра.

Негативната **нето меѓународна инвестициска позиција**¹, на крајот на септември 2019 година, изнесува 6.238 милиони евра, или 56,1% од проектираниот БДП за 2019 година. Од овој износ, најголемиот дел, или 85%, се нето-обврски врз основа на директни инвестиции, од кои 78% се врз основа на сопственички капитал.

Надворешна задолженост и меѓународна инвестициска позиција на Република Северна Македонија

	31.12.2018		30.06.2019		30.09.2019		квартална промена			промена во однос на крај на претходна година		
	млн. евра	% БДП	млн. евра	% БДП	млн. евра	% БДП	млн. евра	%	п.п.	млн. евра	%	п.п.
Бруто надворешен долг	7843.7	73.3	8334.6	74.9	8575.3	77.1	240.7	2.9	2.2	731.6	9.3	3.8
<i>Бруто надворешен долг без репо</i>	<i>7843.7</i>	<i>73.3</i>	<i>8079.7</i>	<i>72.6</i>	<i>8267.8</i>	<i>74.3</i>	<i>188.1</i>	<i>2.3</i>	<i>1.7</i>	<i>424.1</i>	<i>5.4</i>	<i>1.0</i>
Долгорочен долг	5823.8	54.4	5948.7	53.5	5984.7	53.8	36.1	0.6	0.3	160.9	2.8	-0.6
Краткорочен долг	2019.9	18.9	2386.0	21.5	2590.5	23.3	204.6	8.6	1.8	570.7	28.3	4.4
Јавен долг	3756.2	35.1	4035.1	36.3	4074.2	36.6	39.1	1.0	0.4	318.0	8.5	1.5
Приватен долг	4087.5	38.2	4299.5	38.7	4501.1	40.5	201.6	4.7	1.8	413.6	10.1	2.3
Бруто надворешни побарувања	5242.7	49.0	5677.2	51.0	5906.9	53.1	229.7	4.0	2.1	664.2	12.7	4.1
<i>Бруто надворешни побарувања без обратни репо</i>	<i>5242.7</i>	<i>49.0</i>	<i>5422.7</i>	<i>48.8</i>	<i>5599.0</i>	<i>50.3</i>	<i>176.3</i>	<i>3.3</i>	<i>1.6</i>	<i>356.2</i>	<i>6.8</i>	<i>1.3</i>
Нето надворешен долг	2601.0	24.3	2657.4	23.9	2668.4	24.0	11.0	0.4	0.1	67.4	2.6	-0.3
МИП, нето	-6039.5	-56.5	-6249.7	-56.2	-6238.3	-56.1	11.4	-0.2	0.1	-198.8	3.3	0.4

*/Податокот за бруто домашниот производ (БДП) за 2018 година е претходен (извор: Државен завод за статистика, соопштение „Бруто домашен производ, трето тримесечје од 2019 година“ од 6.12.2019 година). Податокот за 2019 година е проекција на НБРСМ.

Извор: НБРСМ, ДЗС.

¹ Меѓународната инвестициска позиција (МИП) претставува статистички извештај којшто ги прикажува состојбите на надворешните финансиски средства и финансиски обврски на Република Северна Македонија на определен датум, т.е. побарувањата од и обврските кон нерезиденти врз основа на финансиски инструменти. Притоа, негативната нето меѓународна инвестициска позиција значи дека финансиските обврски ги надминуваат финансиските побарувања од нерезидентите.

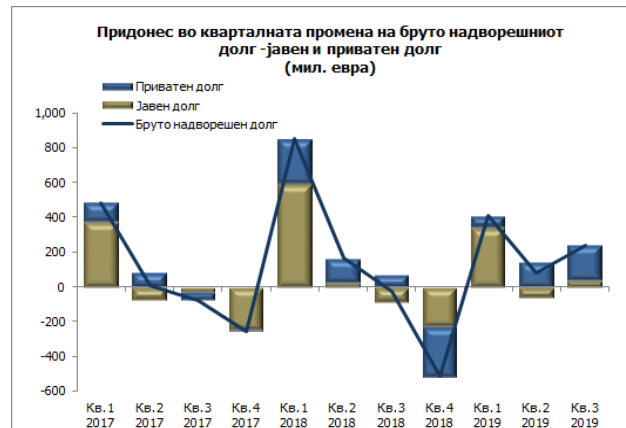
Народна банка на Република Северна Македонија Дирекција за статистика

Бруто надворешен долг

Бруто надворешниот долг, на крајот на септември 2019 година, изнесува 8.575 милиони евра (или 77,1% од БДП) и бележи квартално зголемување од 241 милион евра (или за 2,9%). Доколку од долгот се исклучи ефектот од специфичните активности за управување со девизните резерви на централната банка², кварталното зголемување на бруто-долгот изнесува 188 милиони евра. Оваа квартална промена произлегува од приватниот надворешен долг којшто бележи квартално зголемување од 202 милиона евра, главно заради зголемениот долг на небанкарскиот приватен сектор и заемите меѓу поврзани субјекти, коишто опфаќаат 94% од кварталната промена. Од друга страна, во овој квартал јавниот долг (без специфичните активности за управување со девизните резерви на централната банка) е намален за 13 милиони евра, главно како резултат на намалениот долг на секторот „држава“ (за 50 милиони евра) во услови на раст на долгот на јавните банки и јавните претпријатија (за 34 милиони евра).

Извор: НБРСМ.

Во споредба со крајот на 2018 година, бруто надворешниот долг е повисок за 732 милиона евра, или за 9,3%. Со исклучен ефект од специфичните активности за управување со девизните резерви на централната банка, бруто надворешниот долг е зголемен за 424 милиони евра, при раст на приватниот долг за 414 милиони евра и на јавниот надворешен долг за 11 милиони евра. Растот на приватниот долг се објаснува со зголемените обврски на небанкарскиот приватен сектор (за 237 милиони евра), капитално поврзаните субјекти (за 115 милиони евра) и приватните банки (за 61 милион евра). Истовремено, растот на јавниот долг произлегува од зголемените обврски на јавните банки и јавните претпријатија (за 68 милиони евра), наспроти намалените обврски на секторот „држава“ (за 59 милиони евра).

² Се однесува на репо-активностите на НБРСМ. При склучувањето на репо-трансакциите се создаваат обврски (класифицирани под категоријата „заеми“) коишто придонесуваат за зголемување на нивото на бруто-долгот. Истовремено, при склучувањето обратни репо-договори, создадените побарувања придонесуваат за зголемување на бруто-побарувањата. НБРСМ врши истовремено врзано склучување репо и обратни репо-договори, во речиси идентични износи. Гледано во целина, бидејќи истовремено се склучуваат, на нето-основа, овие трансакции имаат неутрален ефект, односно се јавуваат во речиси идентичен износ и на страната на обврските и на страната на побарувањата, поради што не се одразуваат на вкупниот нето надворешен долг.

Народна банка на Република Северна Македонија Дирекција за статистика

Бруто надворешни побарувања

На крајот на септември 2019 година бруто надворешните побарувања изнесуваат 5.907 милиони евра (53,1% од БДП) и остварија квартално зголемување од 230 милиони евра (или за 4%). Доколку се исклучи ефектот од специфичните активности на централната банка поврзани со управувањето со девизните резерви, бруто надворешните побарувања се повисоки за 176 милиони евра, пред сè поради зголемените јавни побарувања (за 173 милиони евра), при раст и на приватните побарувања (за 3 милиони евра).

Во споредба со крајот на претходната година, надворешните побарувања се повисоки за 664 милиони евра. Без ефектот од специфичните активности за управување со девизните резерви на централната банка, бруто надворешните побарувања се зголемени за 356 милиони евра како резултат на зголемените јавни и приватни побарувања (за 207 и 150 милиони евра, соодветно). Растот на јавните побарувања е одраз на порастот на официјалните девизни резерви кај централната банка, додека растот на приватните побарувања се објаснува со зголемените побарувања на капитално поврзаните субјекти (за 281 милион евра) при намалени побарувања на депозитните институции (за 68 милиони евра) и останатите сектори (за 63 милиони евра).

Извор: НБРСМ.

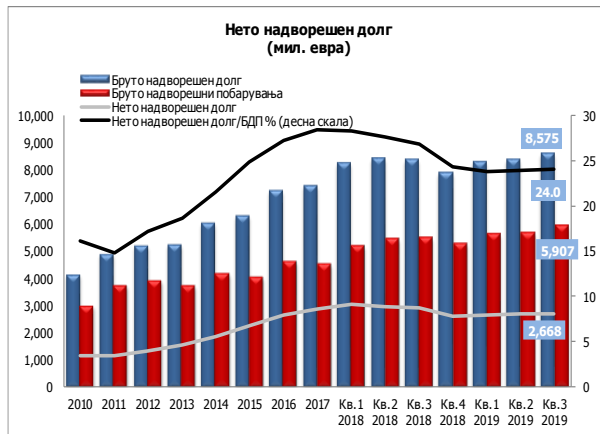

Народна банка на Република Северна Македонија Дирекција за статистика

Нето надворешен долг

Нето надворешниот долг, на крајот на третиот квартал од 2019 година, изнесува 2.668 милиони евра (24% од БДП). Во услови на поголемо квартално зголемување на бруто надворешниот долг во однос на бруто надворешните побарувања, нето надворешниот долг на земјата во третиот квартал од 2019 година е зголемен за 11 милиони евра, или за 0,4%. Притоа, нето приватниот долг бележи зголемување (за 198 милиони евра), додека нето јавниот долг се намали (за 187 милиони евра).

Во однос на крајот на 2018 година, нето надворешниот долг е зголемен за 67 милиони евра (или 2,6%), при зголемување на нето приватниот долг (за 264 милиони евра) и намалување на нето јавниот долг (за 197 милиони евра). Притоа, и натаму долгот на приватниот сектор има поголемо учество во вкупниот нето-долг (65%).

Извор: НБРСМ.

Меѓународна инвестициска позиција, нето

Негативната нето меѓународна инвестициска позиција (МИП) во текот на третиот квартал од 2019 година е намалена за 11 милиони евра и изнесува 6.238 милиони евра, што претставува 56,1% од проектираниот БДП за 2019 година.

Кварталното намалување на негативната нето МИП произлегува од поголемото зголемување на средствата (за 286 милиони евра), во споредба со зголемувањето на обврските (за 274 милиони евра). Гледано по инструменти, нето-обврските врз основа на сопственички инструменти бележат намалување за 22 милиона евра, додека нето-обврските врз основа на должнички инструменти се зголемени за 11 милиони евра.

Народна банка на Република Северна Македонија Дирекција за статистика

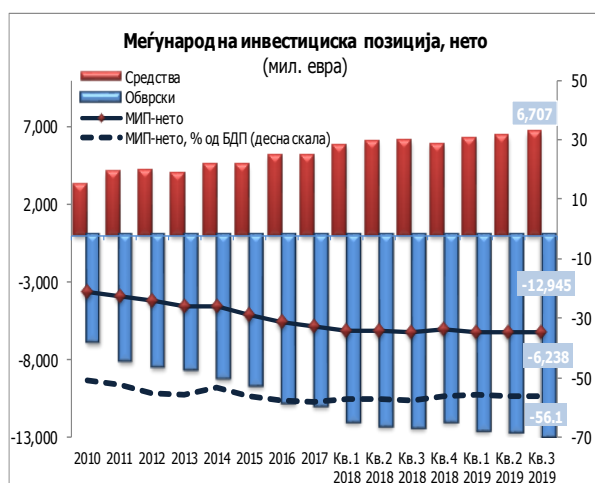
Во споредба со крајот на претходната година, негативната МИП, нето, е зголемена за 199 милиони евра, како резултат на растот на нето-обврските врз основа на сопственички инструменти (за 131 милион евра) и должнички инструменти (за 67 милиони евра). Растот на нето-обврските кај сопственичките инструменти произлегува од нето-обврските врз основа на директните инвестиции.

Меѓународна инвестициска позиција на Република Северна Македонија

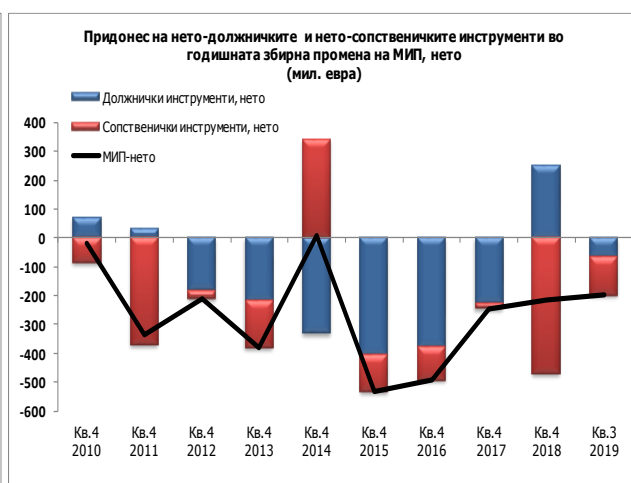
(во милиони евра)

МИП, по инструменти	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Кв.1 2018	Кв.2 2018	Кв.3 2018	Кв.4 2018	Кв.1 2019	Кв.2 2019	Кв.3 2019
Меѓународна инвестициска позиција, нето	-3,629.5	-3,965.8	-4,177.6	-4,558.4	-4,549.0	-5,082.7	-5,576.0	-5,822.5	-6,118.0	-6,143.3	-6,193.7	-6,039.5	-6,221.1	-6,249.7	-6,238.3
Средства	3,258.4	4,113.2	4,257.5	4,082.5	4,634.0	4,571.9	5,171.3	5,157.3	5,835.1	6,105.6	6,156.4	5,913.6	6,309.3	6,421.5	6,707.2
Директни инвестиции	333.6	393.6	533.6	617.8	475.6	655.0	811.9	967.6	1,021.2	1,083.9	1,125.3	896.2	1,052.2	1,156.9	1,205.5
Портфолио инвестиции	25.9	45.5	63.1	107.7	155.0	212.6	255.2	300.2	310.4	337.2	345.1	321.2	341.1	366.2	381.5
Финансиски деривати (освен резервите) и опции на вработените за купување акции	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Останат сопственички капитал	0.0	0.0	0.0	0.9	0.9	1.0	1.2	2.8	2.8	2.8	2.9	2.9	2.9	2.8	2.9
Валутни и депозити	555.1	588.2	537.0	540.0	623.6	615.4	627.3	635.5	668.8	675.9	683.7	694.0	674.6	591.0	618.3
Заеми	86.3	320.1	246.4	91.3	98.2	67.1	52.1	56.1	348.5	349.8	312.7	74.5	375.1	338.2	395.9
Шеми за осигурителни, пензиски и стандардизирани гаранции	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Трговски кредити и аванси	543.0	696.9	684.1	730.3	842.7	757.4	809.6	858.8	906.1	1,013.7	977.4	1,057.2	996.4	1,037.9	975.1
Останати сметки за наплата	0.0	0.0	0.0	1.4	1.5	1.7	0.5	0.1	0.1	0.2	0.4	0.5	0.5	0.2	0.6
Девизни резерви	1,714.5	2,068.9	2,193.3	1,993.0	2,436.5	2,261.8	2,613.4	2,336.3	2,577.1	2,642.2	2,709.1	2,867.1	2,866.4	2,928.2	3,127.5
Обврски	6,887.9	8,079.0	8,435.1	8,640.8	9,183.0	9,654.6	10,747.3	10,979.8	11,953.1	12,248.9	12,350.1	11,953.0	12,530.5	12,671.2	12,945.4
Директни инвестиции	3,514.8	3,914.4	4,146.8	4,485.7	4,378.3	4,951.3	5,392.2	5,598.1	5,915.3	6,133.3	6,250.9	6,141.3	6,347.1	6,462.1	6,525.0
Портфолио инвестиции	398.6	324.7	408.3	253.2	776.6	848.8	1,362.2	1,476.3	1,891.8	1,876.2	1,838.7	1,813.2	1,821.6	1,826.4	1,777.8
Финансиски деривати (освен резервите) и опции на вработените за купување акции	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Останат сопственички капитал	0.0	0.0	0.0	4.1	4.4	4.3	6.0	2.3	2.7	3.2	3.7	4.2	4.2	4.2	4.2
Валутни и депозити	195.8	134.0	198.7	168.4	157.7	148.5	174.2	195.2	191.8	192.7	191.8	206.2	208.7	221.5	207.9
Заеми	2,028.5	2,785.9	2,771.8	2,883.1	3,024.4	2,961.7	3,014.7	2,872.0	3,070.9	3,159.2	3,159.8	2,883.4	3,216.6	3,197.0	3,333.7
Шеми за осигурителни, пензиски и стандардизирани гаранции	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Трговски кредити и аванси	673.8	841.7	832.8	773.2	763.4	656.7	714.6	757.7	803.0	805.0	825.9	824.8	851.1	879.8	961.9
Останати сметки за плаќање	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	52.9
Специјални права на влечење (нето-создавање обврски)	76.4	78.3	76.7	73.2	78.2	83.2	83.2	78.2	77.5	79.2	79.2	79.8	81.2	80.2	81.9

Извор: НБРСМ.

Извор: НБРСМ.

Народна банка на Република Северна Македонија Дирекција за статистика

Ревизии на податоци

Податоците за бруто надворешниот долг и побарувања во ова соопштение содржат редовни ревизии на податоците за периодот јануари-јуни 2019 година. Промените кај бруто надворешниот долг и побарувањата речиси во целост произлегуваат од подобриот опфат на податоците кај трговските кредити и аванси. Од аспект на насоката на промените, во двата квартала на 2019 година, ревизијата на податоците доведе до зголемување на бруто надворешниот долг (за 3 и 11 милиони евра, соодветно) и бруто надворешните побарувања (за 7 и 25 милиони евра, соодветно). Овие промени соодветно се одразија и кај нето надворешниот долг, но и кај меѓународната инвестициска позиција, нето, како намалување на нето надворешниот долг и пониска негативна нето меѓународна инвестициска позиција (за 5 и 15 милиони евра, соодветно).

Придружни информации

Временски серии податоци – годишни и квартални податоци за бруто надворешниот долг и бруто надворешните побарувања:

http://nbrm.mk/nadvoresen_dolg.nspix

Временски серии податоци – годишни и квартални податоци за меѓународната инвестициска позиција:

http://nbrm.mk/megunarodna_investiciska_pozicija.nspix

Методолошки појаснувања за бруто надворешниот долг и побарувања:

http://nbrm.mk/content/statistika/ND/metodologija/Metodologija_nadvoresen_dolg_5_2_2018.pdf

Методолошки појаснувања за меѓународната инвестициска позиција:

http://nbrm.mk/content/statistika/mip/metodologija/Metodologija_MIP_BPM6_9_10_2018.pdf

Следни објавувања: Календар на објавување на податоците:

http://nbrm.mk/content/statistika/kalendar/Kalendar_na_objavuvanje_podatoci.pdf

Квартален бруто надворешен долг, бруто надворешни побарувања и меѓународна инвестициска позиција: 31 март 2020 година (референтен пресек заклучно со декември 2019 година).

За новинарски прашања, ве молиме контактирајте со лицата од Кабинетот на гувернерот.

За подетални информации во врска со објавените статистички податоци, побарајте нè на: contact.statistika@nbrm.mk или на телефонскиот број 02 3215 181 локал 103 (или 110/108).